

MAGYAR POLGÁR

POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egész évre	16 ft. — kr.
Félévre	8 — —
Egy negyedre	4 — —
Egy hónapra	1 — 50 —

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

A lyceum nyomdájában.

Kiadóhivatal:

A lyceumi nyomda „központi irodájában” főtér gr. Teleki Domokos-ház.

HIRDETÉSI DIJAK:

Ötször hasábozott garmond sor ára, vagy annak területe 6 kr. Minden hirdetés után 30 kr. bélyegilleték külön számíttatik. Nagy hirdetéseknel kedvezmények.

NYILTÉR

soranként, vagy annak helye 25 kr. Reklamok: hirtűzérbe soranként 1 frt.

Előfizetési felhívás

„MAGYAR POLGÁR”

„TÖRTÉNETI LAPOK”-ra.

Lapunk t. olvasói ismerik már azon álláspontot, melyet lapunk az újabb eseményekkel és pártalakulással szemben elfoglalt. Egész nyíltsággal, teljes meggyőződéssel kijelentettük, hogy az új kormányt támogatni fogjuk csekély erőnkkel is, s annak érdekei mellett harczolunk mindaddig, míg a fusio állani fog; míg a volt balközéppárt tagjai a Deák-párttal egyesülten, mint szabadelvű párt, képezik a parlament többségét.

Ez egyesült erőben keressük Magyarország jövő sorsának garantiáját; ez egyesülés kell hogy megadja hazánknak azon nyugalmas kibontakozást, melyet a pártkülzdelmek alatt elérnie lehetetlenség volt.

Letesszük a támadó fegyvert a közügy érdeke előtt; de ez korántsem azt teszi, hogy szemet fogunk hunyni a kormánynak lehető olyan tényei előtt is, melyek meggyőződéseink szerint káros hatásuk egy vagy más irányban.

Azt hisszük, hogy reánk nézve e szomorú kénytelenség nem fog előállni, s a kibékülés áldásos nagy műve zavartalanul leli meg végmegoldását a közeljövőben.

Lapunk munkatársai maradnak a régiék s ezeken kívül az ország minden részeiből új erőket nyertünk. Lapunk alakja marad a régi, de mihelyt előfizetőink száma megengedi, azonnal megnagyobbítjuk.

A „Történeti Lapok”-at jövőre is ingyen mellékeljük veendő t. előfizetőink s azoknak, kik a már megjelent egész évi folyamat 1874. ápriltól 1875. áprilisig birni akarják, két nagy kötetben a legszebb velin-papíron, 10 frt kedvezmény-árban küldjük meg.

A „MAGYAR POLGÁR” és „TÖRTÉNETI LAPOK” ára együtt:

April—juniusra 4 frt

April—szeptemberre 8 frt

April—decemberre 12 frt

Az előfizetési összegeket legkésőbb e hó 28-ig kérjük beküldeni, hogy az új negyedből teljesszámú példányokkal szolgálhassunk.

K. Papp Miklós.

TÁRCZA.

Egyetemi felolvasások.

Kolozsvártt, 1875. mart. 22.

A „t. egyetemi-kör” javára rendezett felolvasások második napja igen csekély számú hallgatóság jelenlétében folyt le. Nálunk nincs még megtörve a talaj arra nézve, hogy az ilyeszerű népies felolvasásoknak még a jótékony cél mellett is biztos közönségre lehetne számítani. A felvilágosultabb nemzeteknél a tudományos haladás szükségérte igen is reá utalja arra, hogy a fejlődés és önművelődés minden eszközét felhasználni igyekezzenek még a társadalom azon elemei is, kik tán sokkal csekélyebb jelentőségűnek tartják azt, ha a megélhetés realis eszközei mellett fenmaradtakat azon téren is felkészesek használni, melyre eredetileg utalva nincsenek, s melyet csak is az általános művelődési törekvések iránti élnék érzék s haladási ösztön létesít. Anglia és a szabad Amerika egyszerű munkása, ha napi munkáját elvéggezte, örömmel ragad meg minden alkalmat a hol a művelődési eszmék terjesztéséből és hatásaiból saját egyéni művelődésének is szerezhet meg egy kis részt.

A mai felvilágosodás korszaka általános követelményként szabja meg, hogy a társadalom összes elemei részt vegyenek a művelődési harczok színterén, vagy legalább alkalom nyújtassék e részvétele mindenkinél. Nálunk e tekintetben kevés biztatót találunk, -- igen kevés reménnyel arra nézve, hogy azon merev korlátok, melyek a nép öntudatát, culturalis haladását századok óta gátolják, egyhamar megdöntetni fognának. A cultura áldásaiban csak az a nemzet fog részesülni s részesül

ma is, melyet a művelődési eszmék minden rétegét tekintve, nem hagynak hidegen, hanem törekvésekre edzik, s felemelni képesek az eszménység körébe, a hol egyedül merithetik a vágyat, a kitaratást, a culturalis viszonyok szilárdítására czélzó törekvésekre nézve.

Nagy rázkódása kell ehez az egész társadalmi s állami életnek, s fájdalom nemzetünket e rázkódás még nem érte. A művelődési eszmék megérésére is ép oly forradalom szükséges, mint a politikai életben, mely után a nemzet vagy bukik vagy felemelkedik, de mindkettőben nyert valamint egy vagy más tekintetben. Nálunk nagy a teendő még e téren, egész társadalmi életünk reformációját kell megteremteni, hogy a cultura általános hasznában mi is részesülhessünk. —

Szász Béla tanár ur „Az emberi ösztönélet köréből” tartotta meg érdekes előadását. Az ösztön inkább az állati élethez tartozik, s az embert szinte sérti, ha ily ösztönök tulajdonitnak neki, holott vannak dolgok, melyek az ember előtt tudalmatlanul jelennek meg, s ép oly szerepet játszanak, mint az állatoknál. Az állatoknál az ösztön az, mely az embertől az értelem és gondolkodás képében jelenik meg.

Az állat a földrengést megérzi s menhelyet keres, a költöző madarak az időszer változtatva jobb hazát keresnek, mindezt ösztönszerűleg tesszik. Anövény életben is tapasztalható e jelenség. A növénygyökere felkeresi a termékenyebb földreget, hogy fejlődhessek. Az ösztön oly tágkörű fogalom, melyet ugyszóval ki lehet terjesztetni a növény, állat, mint emberi életre is. Számtalan jelenség fordul elő az emberi életben, melyek az ösztönök nyomára vezetnek. Egy rangba nem helyezhető az állatokkal, de fordulnak elő az emberi életben mozzanatok, melyek határozottan ösztöni jelenségek, például a gyermek szopása, vagy mind a beható fény szempillái előtt lezárja. Vannak a magasabb régiókban is ily ösztönök, ilyen a beszélő

KOLOZSVÁR, MÁRCZIUS 23.

Az új miniszterek a budgetvitában.

Kezdünk belételegedni. Új minisztereink napról-napra több bizalmat keltenek maguk iránt vagy lefegyverzik ellenfeleiket. A folyamatban lévő budgettárgyalás nem csak abban különbözik az előbbiektől, hogy azoknál rövidebb; de abban is, hogy nem a miniszterium gyengítésére, hanem annak erősítésére szolgál. A múlt héten nem csak az elnök, horvát, király személye melletti, hanem a kultus, kereskedelmi, igazságügyi, belügyi és közlekedési miniszterek budgetjét is letárgyalák és megkezdék a pénzügyminiszteri tárgyalását. Tehát mindenik új miniszternek több ízben volt alkalma nyilatkozni, sőt Tiszának, Simonynak és Péchynek végig kelle menni budgetjén: így a baloldali miniszterek kiállották a tűzpróbát, még pedig úgy, hogy magának a jobboldalnak van ellenük legkevesebb kifogásuk. Nem akarjuk a minisztereket a régi pártállás szerint klasszifikálni, de e három férfira annyira gyanu, annyi előítélet nehezedett a miniszteriumba lépésük alkalmával, hogy az ember kénytelen úgy az aggodókat, mint a bizalmatlankodókat figyelmeztetni arra, hogy a gyanu oszlik, a kételey sokat gyengült, ha teljesen meg nem is semmisült, a budget-tárgyalás alatt. Azonban a Széll Kálmán ellen szélsőbalról intézett támadások is oly nagy sikerrel lőnek visszavérve általa, hogy méltán sorolhatjuk az ő beszédét is az új miniszterium győzelmei közé.

A szélsőbal a kormány pénzügyi politikájának becsületességét és őszinteségét támadta meg. E támadást verte vissza Széll győzelemmel, utalva arra, hogy elég őszinték voltak 5 milliónyi adófelemlést is elfogadni és elég becsületesek megmondani a nemzetnek, hogy megtesznek mindent az állam jövedelmeinek fokozására, az adóképeség emelésére; de ha ez sem vezetne célra, hivatkozni fognak a nemzet újabb áldozatkészségére. És mindon Simonyi Ernő közbe kiálta, hogy ez „frá-

zis”, találóan vágott vissza Széll azzal, hogy ez nem frázis, ez „13 pénzügyi törvény végrehajtása”. Beszédének hatása nagyszerű volt. Perczel budgetjét egész szeretettel tárgyalá le a ház.

Tiszának nagy akadályokkal kelle küzdenie. A választók összeírása miatt folytonosan faggatá a szélsőbal. Míg egy szép reggel benyújtá a törvényjavaslatot, melyben egy hóval toldá meg az adófizetési határidőt a választókra nézve. Az interpelláló Helffy meglepve, gondolkodási időt kért, a szélsőbal restelte a dolgot, hogy ez a kortesfegyver ki van ragadva kezéből.

A nemzeti színház és hivatalos lap ügye is a „kényes” kérdések közül való volt. Tiszaz az utóbbi ügyben a szerződés által megkötve nem tehetett semmit; de midőn Orbán Balázs 500,00 forint hasznót akart abból kisútni, melytől állítólag az állam elesik, felajánlá neki felét, ha felét megszerzi. Ez megsemmisíté a levegőre épített kártyavárat. A színház ügyében egyfelől be-terjeszté az eddig elmulasztott törvényjavaslatot és másfelől megindítá a vizsgálatot. Azután ott van az erdélyi csendőrség ügye. Nyolcz év alatt nem tudánk annyira menni, hogy legalább a magyar kormány ellenőrzése alatt legyen az. Tiszaz addig is míg ez ügy véglegesen szerveztetnék, megígérte azt.

Simonynak a vármegyében a méntelepök katoná felügyelőiről, a gazdasági intézetek tárgyában kelle nyilatkozni. És habár az ügyek természeténél fogva, ezekben eredményt fel nem mutatott, de megmutatta azt, hogy azokban tájékozva van, intézkedett a tárgyalások megkezdéséről. A jobboldali ellenzék azon követelésével szemben pedig, hogy a kereskedelmi és közlekedési tárca egyesítettéssé határozott állást foglalt, utalva a teendő folytonos szaporodására, a mi megakadályozza azt, hogy a két tárca ügyeit egy ember kellően vezethesse. Sennyei és Apponyi avitikus nézeteinek nyilvánítása sejtetni engedé azt, hogy mily szépen közelednénk a boldog emlékeztű helytartótanács szervezetéhez, ha az ő kezükbe jutna Magyarország sorsa.

zik a részletekbe, de előadja, hogy az ösztönörö szolgáltatja az alapot arra, hogy határvonalat alkossunk az ember és állat közé. Az állat bámulatos munkát végez ösztönből; a méhek, hódok pók stb. mily czélyszerűséggel építik lakhelyüket, csak hogy az állatoknál minden a régi állapotban látható ma is addig az ember képzelme, erkölcsi érzetek hatása által oly mérvben nyerte tökéletesedését, hogy az méltán legfelsőbb rendű alkotásnak mondható.

Az állat küzd fajáért, szerez tulajdont, az ember szülői s gyermeki közössége más nemű morális létet biztosít az ember előhaladásának. Az ember eszmei magasságba emelkedik, az okok s okozatok, kezdet és vég fogalmait kutatja, megteremt az eszményt. Az ember azon ösztöni alapokról emelkedett mai állására, hogy ma a világ egyetemben kiegészítő része az universum harmóniájának. —

Dr. Haller Károly tanár ur „A jognak forrásairól” értekezett. A jog forrásairól tan elmélete olyan, mely nincs még határozottan megállapítva, de sok figyelmet érdemel, s mint ilyen megérdemli, hogy meghatározásához pár tiszta fogalommal hozzá járulni szükséges legyen. Nem mondja, hogy az elméletet szabatosan formulálni fogja, de oly tényeket hoz fel, melyek a fogalom meghatározására lényeges befolyással bírnak. Nem terjeszkedhetünk ki az előadás részleteire, csak épen főbb vonásaiban fogjuk vázolni a szakértelemmel és alapos tanulmányokkal kidolgozott felolvasást. A romai jog forrásának azon alapot tekintette, melyből a jog kifejlődött.

Ma általános alapok a szokásjog, jogászjog törvényjog, törvényszerű jog, forrásjog, melyek mint jogforrások szerepelnek. Pucha a nép meggyőződését nevezi jogforrásnak. A törvényhozás a népakarat helyettesítője. Savigny a jog tekintetében Pucha elveit követi. Unger határozatlanságba esik a jogforrás meghatározásánál. Ez ellenében érteke-

A közlekedési tárca megtámadott és legjobban ócsárolt minisztere még nagyobb akadályokat kellett hogy legyőzzön. Minthogy nem csak a szakértelmet tagadták el tőle, mit ő sem vindikal minden kérdésben magának, hanem általában a tájékozottságot és önálló felfogást is, ellenfeleit nagyon meglepte és sok fegyverétől fosztá meg az által, hogy az utépítések több részletes kérdésében, a Duna balparti vasút ügyében, az összekötő hid kérdésében határozottan, higgadtan és épen a követeléseket, ha nem is teljesen kielégítő, de megnyugtató módon nyitakozott.

Lementé után dicsekd a napot, azt szokták mondani. Nem is akarok alaptalan és érdemtelen dicséreteket halmozni senkire. De az igazság érdekében konstatálnom kell azt a kedvező benyomást, melyet az új miniszterek magatartása az összes pártokra tett. Igen, azt állítom, hogy az összes pártokra; mert nem csak hogy saját pártjukat melegebben fogadják, de majd minden kérdésben loyális pártolásra bírták a jobboldali ellenzékét és sokkal kevesebb beszédre, kisebb rekrimina-cziókra, sőt néhol fegyvermegadásra kényszeríték a szélső balt is.

Ennek csak azért örülünk, hogy ha nem is viseltetnénk bizalommal e kormány tagjai iránt: ragaszkodnunk kellene hozzá, mert a pártegyesülés és kibontakozás kettős munkájára vállalkozott. Annál sikeresebb lesz tehát működése, minél jobban megállja a helyét.

H. S.

— A közjegyzői intézmény tárgyában arról értesül a „P. N.”, hogy az igazságügy-miniszter a képv. házban legközelebb törvényjavaslatot terjeszt elő, mely a közjegyzői törvény azon módosítását tartalmazza, hogy a közjegyzői intézmény ne f. é. május 1-én, hanem szeptember 1-én léptessék életbe. A közjegyzői kinevezések azonban ennek dacára már közelebb, minden-esetre április hó folyamánban megtörténnek.

A közjegyzői intézmény életbeléptetésének elhalasztását azon késleltetés tette szükségessé, mely mind a közjegyzői törvényjavaslat tárgyalásánál, mind — a min. válság folytán — a közjegyzői kinevezéseknél történt. A közjegyzői törvény értelmében a kinevezett közjegyzőknek három hónap engedetetik a nyilatkozatra, vajjon a kinevezést elfogadják-e, továbbá idő van engedve a kaució letételére stb. Mindez az intézmény életbeléptetésének elhalasztását s a közjegyzők minél előbbi kinevezetését teszi szükségessé.

— Egy lengyel lap a pártegyesülésről. A lembergi „Ojezyzna” a magyarországi új kormány kinevezetésének és a két „nagy párt” egyesülésének egy vezércikket szentel, melyben Magyarország jelen állapotát „megifjodottnak” nevezi. Két hét alatt, mióta a Wenckheim Tisza kabinete működik nem lehet Magyarországra rá ismerni; a pártok elkeseredése megszünt; a bizalmatlanság helyett a remény és az önbizalom meghódították a kebleket és úgy látszik, hogy mindenki a miniszterelnök által tett jelszót „a haza minden előtt!” magáévá tette. Ehhez még a parlament főtényezőinek politikai tapintatossága csatlakozik. A Szlavy által — míg miniszterelnök volt kimondott: „coalitio” ténynyé volt. Lónyay gróf lemondott a rendszeres ellenzékéről és szétbocsátta hadcsapatait; Sennyey báró pedig csak a szoros parlamentáris ellenzék álláspontját foglalja el. Horvátország újból erősített loyális biztositékkal tanúsította, hogy a „magyar állam eszméjének” őszinte barátja. Egy szóval, a magyarországi jelen

zö fejtegeti, hogy törvényjog nincs is, s a bírói gyakorlat nem nevezhető jogforrásnak.

A jogforrás oly kufó, melyből a jogok erednek. Jog szó alatt egyik tárgyi, másik alanyi értelemben határozza meg a fogalmat. Szerző szerint a tárgyi értelemben vett jog lehet forrás, melyben a törvényhozás a nép meggyőződését képező jogelvek és nézeteket törvény alakjában adja kötelezőül. Itt fejtegetésekké bocsátkozik az elvezésekre nézve sokkal részletesebben, semhogy ily szűk keretben azokra kiterjeszkedni lehetne; e fejtegetéseknél közt polemizál Teleszkivel, s ez ellenében Hoffmann Pál meghatározását tartja helyesnek.

Végeredményében arra a következtetésre jön, hogy három-féle jogforrás különböztethető meg. Először a szokásjog, mely a nép közvetlen meggyőződésén, a hosszas gyakorlaton alapul. Másodszor a törvényhozás, mely fejlettebb államoknál a fő jogforrás, a mennyiben minden esetre kiterjedő jogtételt, s jogi meggyőződést felkarol. Harmadszor az autonómia. Itt igen éles elmével fejtegeti a helyhatósági szabályok érvényét s az általános jog melletti fennállását, s azon nézeteinek ad kifejezést, hogy az autonómiai szabályrendeletek míg az általános törvénynek nem praedjudicialnak, érvényes jognak tekinthetők, s mint jogforrás szerepelnek.

Mindkét felolvasót a csekély számú közönség élénken megélt. Mind a felolvasott tárgyak közérdekű volta, mind a jótékony cél iránti tekintet is nagyobb sikert helyeztek kilátásba, mint a minőt elért.

Petrán József.

helyzetet megifjodott Magyarországnak lehet elnevezni. A magyar nemzet annak folytán, hogy a két párt egyesült, „liberális kormány” lett, arról szolgáltat bizonyosságot, hogy életre való és ha eddig némely európai politikus Austria-Magyarországról állította, hogy nevezett birodalom a nyugati civilizációnak erődje keleten, akkor a mostani birodalom változások folytán Magyarországot az austro-magyar monarchia erődjének lehet mondani. Ezen esemény, mely egész Európa érdekelt-ségét vonta maga után, lennünket is méltán érdekel.

— Hirdetmény a fumei cs. kir. tengerészeti akadémiánál való fizetéses növendékek felvételére nézve. A legközelebbi iskolaév megkezdésével, 1875. évi október 1-én a cs. kir. tengerészeti akadémiánál nagyobb számú fizetéses helyek lesznek betöltendők.

Az ezen intézetbe leendő felvétel végetti folyamodások az igénylő szüleitől vagy rokonaitól a cs. kir. birodalmi hadügyminiszteriumhoz (tengerészeti osztály) lesznek intézendők, és a folyamodók tartózkodási helyéhez legközelebb eső katonai helyparancsnokság, vagy hadkiegészítő-parancsnokságnál nyújtandók be; ezen hatóságok a kérelmezők feletti előírt minősítvényi táblázatokat kötelesek elkészíteni, valamint azokat a folyamodványokhoz mellékelve legközelebb augusztus hó közepéig a nevezett központi hatósághoz betérjeszteni. Ezen folyamodványokhoz következő okmányok csatolandók.

1. Keresztlevél vagy születési bizonyítvány.
2. Himnőoltási bizonyítvány.
3. Az összes iskolai bizonyítványok az utólszor bevégezett félévi bizonylat mellékelve.
4. Fizikai használatosságáról, kipróbált lát-távolának kitüntetésével, egy okleveles katonai vagy tengerészeti orvostól kiállítva.

Mint fizető növendékek mind az osztrák, mind a magyar államnak akár polgári, akár katonai osztályához tartozók szülőitől felvételhetnek, ha az előírt fölvételi feltételeknek megfelelnek. A folyamodó belépése idejékor kell hogy 13-ik életévét elérte és a 15-diket túl nem haladta legyen; kell, hogy életkorának megfelelőleg jól kifejezett legyen, jó láttauladonnal bírjon, és vagy egy egész algyumasiumot, vagy pedig egy alre-algyumasiumot jó eredménnyel bevégezettnek igazolja magát.

Felvételt igénylők rendszeres csak az első év-folyamra vétetnek fel. Azon esetben mégis, ha valamelyik folyamodó a meghatározott 15 ik évi életkort meghaladta volna, kivételesen egyenesen a második évfolyamba való felvételre megenged-tik, ha a kor túllépése egy évnél többet nem tesz ki, és a bejutni óhajtó a felvételi vizsgát a tengerészeti akadémia első tanévében előadatni szokott minden tárgyból jó eredménnyel kiállani képes.

Az ellátási járadék egy fizetéses helyre éven-kint 561 frt 25 krban számítottatik: ezen átalány-ból, mely két részben, ugyint minden év octó-ber és ápril hónapjának elsőjén a cs. kir. tengerész-akadémia parancsnokságánál fizetendő, a nö-vendéknek kiképzetése ideje alatt összes szük-ségeit fedeztetni fognak.

A jól bevégezett negyedik tanévi folyam után a növendékek mint másodosztályú tengerészeti apródok bocsátatnak ki.

Kelt Bécsben, 1875. márt. 14-én.

A cs. kir. birodalmi hadügyminiszterium tengerészeti osztálya.

A Maros folyóról.

Tisztelt szerkesztő ur!

Ugyhiszem tudomására van, hogy a m. kir. miniszterium az erdélyi Maros folyamot mult évi november havától az állami kezelés felügyelté aló kibocsátotta, s ez elkezdett szabályozási munká-kat itt véglegesen beszűntette; a gyula-fejérvári folyam-mérnöki hivatal ez alapján megszüntette és a marosi kir. folyamfelügyelőket is a Duná-hoz Magyarorszába áthelyezte. Mi, kik a Maros-völgy lakosai vagyunk, sajnálattal említjük fel hogy ezen egyetlen folyamunk, mely 1870-ig, ám-bár még rendezetlen, szabályzatlan állapotba év-századokon keresztül terhes sóhajokat szállított Maros-Ujvárról Magyarorszába egész Szegedig; ezen folyam, melyen Erdély leghívebb népe a szé-kely ezenként szállította mindig és szállítja most is tutajfáit, mely nélkül Magyarország az Alföl-dön ugyancsak megakadna az építkezés; az állami gondozás alól végkép kihagyatott. Az erdélyi kir. kormányzók ideje alatt Maros-Ujvár és Zám közt, több átvágások és szabályozási mű építmények készültek, s ha lassan is, de még is azon cél felé haladtunk, hogy idővel ezen vad folyam, mely a természet s nagy terjedésű völgyet meg rako-czátlan barangolja be s évenként ezer meg ezer hol-dakat terméketlenül és falvakat söpör el; szabá-lyozva áldást hozó leendett volna.

Midőn a m. kir. miniszterium 1869-ben vagy 1870-ben a maros erdélyi részének gondozását átvette és Gyulafejérváron a m. kir. folyam mér-nöki hivatalt felállította: ki ne örült volna, azon hitben, hogy a magas miniszterium komoly szán-déka a Maros szabályozása; 1872 végéig azonban még is misem történt, a mi ezen hitünkben meg-erősíthetett volna, évenként ugyan nagy mennyisé-

gű összeg előirányoztatott az országgyűlésen ezen szabályozásra, de miután a gyulafejérvári kir. mérnök, egy igen becsületes de már gyenge be-teges öreg egyéniség lévén 1869-től 1872 végéig egyetlen egy szabályozási részlet tervet sem volt képes készíteni: az évi adomány fel nem hasz-nálva elesett; s részint más kevesebb jelentősé-gű magyarországi folyók szabályozásánál haszná-latott fel, 1872 ősszel miután Tisza Lajos közle-kedési miniszter erdélyi útjában már előbb a Gyulafejérvári folyam mérnökség állapotáról ma-gának tudomást szerzett, az elaggott folyam mérnök nyugdíjaztatott és helyette Szászvárosról egy később is közbizalmat nyert értelmes és te-vékeny mérnök nevezetett ki folyammérnöknek és tétetett által.

Ez alatt csakhamar főbb részekben műszaki tervezetek készítettettek a szabályozásra; gond for-dítá: ott a Maros tisztításra, a kész művek fentar-tására és egyes műépítések is, sikeresen, s ered-ményesen kivitelezettek; megkezdett általa és erőlyesen foganasított a Maros folyam építke-zése; elérkezettnek hittuk azért ismét az időt: hogy valahára ezen oly nagy fontosságú Maros szabályozás erélylyel megkezdetik. 1874. április havában gr. Zichy lévén már a közlekedési mi-niszter, s átlátta, hogy a nevezett folyam mér-nökség teendői, már annyira megszorodtak, mi-ként a hivatal személyzetet meg kell szaporítani, s azért igen tapintatlanul Temesvárról egy ismét öregebb és beteges mérnököt tett által, ki a hi-vatal vezetését átvén: csakhamar, mint ezen hi-vatásra alkalmatlan, magát igen bőven és vilá-gosan kiismertette; — ez aztán kitaláltatta, hogy a Maros folyam nem hajózhatóvá tehető; és a gyula-fejérvári m. k. főmérnöki hivatal nem szük-séges, miért is ő magassabb rangba léptetve, Pozsonyba áttétezt; — a ki pedig mind képessé-gének, mind szorgalmának elvitázhatlan jeleit ad-ta, köztudomás szerint és maig is itt mindenütt s az egész értelmiség előtt reményben áll: Lugos-ra téteztett át, mint alárendelt mérnök; ezek fol-ytán a Maros mai napon a maga vad szabadságá-ra van hagyva, s mi leszen ennek következzése, azt ki-ki előre láthatja; a kinek a mai nap több eze-reket érő szántóföld táblái vannak: nem bizonyos hogy mához egy évre, ugyan ott értéketlen ka-vicstelep nem lesz? a Maros aránytalanul el fog szélesedni, medrét feltölti, a befolyó patakokat vissza tolja, leszen a Maros völgy legnagyobb része az egészégtelen pocskályákkal teljes-te, si-vatag, a szegény székely nem bírja lehozni rajta tutaját, kivették kezéből evvel az utolsó kenyerét.

A magyarországi földi gazda megszorul az új szabályozás az idő szabályozása felvétele s a földi szászok hold-termékeny földből terméketlenné tett tért; az idő ezt, ha nem azonnal de biztosan mind meghozza; és mégis a közmunka és közlekedési miniszterium költségvetése tárgyalásakor emelke-dett-e csak egy szó is fel a Maros folyam sza-bályozása érdekében? a folyam mérnökség visz-szaállítására? midőn a magyarországi folyók szabályozásánál csak megtakarításképp törtül ősz-szegek mily aggodalmas kifejezésekre adtak, a másrésztől, alkalmat? Ajánlom azért a tekintetes szerkesztő urnak e nagy fontosságú ügy iránt be-cses lapjában figyelemre kelteni Erdély értemi-ségét és birtokosait. Gyógy 1875. márt. 21-én

Egy szakember.

Levelezés.

Fogarás, 1875. márcz. 19.

Habár városunkban a magyarság mindig túl-nyomó többségben volt és van, a municipiumok szervezése alkalmával azaz három évvel ezelőtől az itteni nyugdíjasoknak (Fogarás e tekintetben Gráczhoz hasonlít) a szászok segítségével és főleg az akkori magyar indolencia miatt, mert lele sem vett részt a választásokban, sikerült volt ese-kély majoritással városunk képviselőtét oly név-sorból összealkotni, hogy abból a magyarság — jöllehet a mióta Fogarás létezik mindig az ő ke-zében volt a város kormányzása — majdnem egé-szen kiküszöböltetett. Ennek folytán a tanácsnál lévő állomások mind a pensionatusok kezeibe ke-rültek és volt számukra három évig hegyen völ-gyön lakadalom, a szegény magyarság pedig saját városában nem volt otthon.

Most azonban fordult a kocka; a többségben lévő magyarság talpra állt, érvényesítette a sza-vazatát és fényesen győzött.

Ugyanis a folyó hó 18-án megejtett képviselő választásnál a kisoroltak helyébe mind a radicalis magyar férfiak, túlnyomó többséggel választattak be a képviselőbe.

Minek folytán a 48 képvisleti tag közül ma már ismét 32 szóval tehát $\frac{2}{3}$ -dal rendelkezik a magyarság és így a hatalom ismét vissza került kezeibe.

Szavazott összesen 366 ember, ebből a ma-gyar névsor mellett 227, a pensionatusok által col-portalt névsor mellett 139 (s így a magyarok 88 szótöbbséggel győztek. A zsidók és a románok-nak nagyobb része a magyarokkal szavazott. Él-jenek!

K. S.

Külföldi vegyes hírek.

— Trychin. Bukarestben közelebb oly ese-tek fordultak elő, melyekből megállapított, hogy

a halált trychin által megmérgezett disznóhus okoz-ta. Hasonló okból Jassyban is történt halálozás, közel fekszik a Jgyanu, hogy a trychint ismét csak azok találták fel, akik le akarják szállítani a ser-téshus árát.

— A halálbüntetés végrehajtása. Krems-ben tegnapelőtt reggel volt nyilvánosan kivégzendő Adam nevű mérnök-kari katonája, a ki szeretőjén rabl-gyilkosságot követett el. Husz év óta nem történt e vidéken kivégzés, miért is a jelen eset, nagy sensatiót keltett. Adamot az esküdtszék ítélte bü-nösnek, mire a törvényszék kimondotta felette a halálos ítéletet. Egyszersmind fölemlítjük, hogy Franciaországban nem rég halálra ítélt a kato-nai törvényszék egy közkatona számára, ki káplárját ar-czul ütö. Hugo Victor ez esetről rőpiratot írt s kegyelmet kért a közkatona számára. A katonai törvényszék — ugymond a nagy költő és ember-barát — midőn Bazinet nem ítélte halálra, a halálos ítéletet kitérő a hadsereg köréből: „Önök humanitásból, a melyet helyeslek, megkegyelme-ztek a becestelen tábornok életének, én kegyelmet kérek a tudatlan közkatona számára. Egy nagy jogezimen van ehhez: az emberi lelkiismeret nevében kérem ezt.” — A közkatona azonban le-nyakazták.

— Az emberi nem öskorára vonatkozó érdekes adatot közöl a wintherthuri „Landbote.” A wetzikoni palaszénben föllettek az embe-ri nem lételenek legrégibb bizonyítékait. Ez egy a fonadéknak, melynek alkatrészei hegyesített vő-rös fenyűgalyak beburkolva lombos falevelekbe. Rültimeier bazeli tanár ítélete szerint, nincs két-ség benne, hogy a fölfedezett tárgy valódi. A wetzikoni palaköszén a két jégkorszak közötti időből való; a lelettel tehát be van bizonyítva, hogy az ember már akkor létezett, midőn a jég-ár másodszer vett rendkívüli kiterjedést.

— A medvék és farkasok mily nagy károkat okoznak Oroszországban évenként a me-zei gazdaságnak, elképzelhető a „Birzev. Viedo-mosti” által közölt kimutatásból, mely szerint 1874. évben csak a vologdai járásban e fenevadak által 699 ló és szarvasmarha és 1330 darab juh és borjú, sőt a totemi járásban 966 igás marha és 6206 apróbb marha pusztítottat el. Ezen szá-mokat megközeitő kárt szenvedett még több más a lap által névszerint felhozott járás is. A közölt adatok a legkisebb veszteséget: nagy marhában 181, apró marhában pedig 796 darabra teszik.

Bécsi hírek.

— A fogadalomnak majd áldozataivá let-tek a prágai karmelita-nők. A hét elején ugyanis tűz ütött ki a zárda tőzsomszédságában. A lán-gok gyorsan harapództak s itt-ott már a zárda eresztét is nyaldosták. A tűzoltók erőlyesen mű-ködtek. A karmelitanők szabályai szigorúan tiltják a férfiszemélylyel való beszédet, hanem rendkívüli esetben erősen lefátyolozva, rostélyon keresztül. A tűzoltók bekiabáltak a zárdába s annak kiüríté-sét követelték. A napos kapusnő s a főnökő azonban nem akarták kinyitni a kaput s el voltak készölve inkább megégni, semhogy a rend szabá-lyait áthágják. Valamennyien a kápolnába menekül-tek tehát s térdre borulva imádkoztak — a ve-szély ellen. A láng terjedt az épület fedelzetén; a veszély nőttön nőtt. Ekkor a helytartó erősz-a-kot használt s az apácákat kihordatta. Azok csak karhatalomnak engedtek.

— A véres herczeg, Don Alfonso a „cu-encai győző” Bécsben időzik s a csöndes Gráczban fog letelepedni. A kegyetlen herczeg Bajororszá-gban volt, a honnan kiadatását követelte a madridi kormány s ezt meg is nyerte volna, mert Bajoror-szággal Spanyolországnak a közönséges bűnösök kiszolgáltatására nézve szerződése van. Ausztriá-val nincs ily szerződés s a herczeg ennek folytán sietett is osztrák földre menekülni. Véres tettei közül nehányat a madridi hivatalos jelentések így beszélnek el: „A midőn a carlisták Alfonso vezér-lete alatt Cuencába nyomultak, leglyilkoltak min-denkit, a ki ntjukba esett, akár védelmezte ma-gát, akár nem. A carlista gyilkosoknak áldozatául esett Escobar tartalékos kapitány is, a ki betegen feküdt lakásán. Szaronyokkal átszurtták s anyjá-nak könyörgése dacára, kidobták az ablakon. Az éjjel a lakosokat arra kényszeríték, hogy ledönt-sék a vár falait, s a ki e munkában nem vett részt, azt lekaszaolták. A megrémült lakosság a nők-ből és papságból álló küldöttséget menesztett a székesegyházba, a hol don Alfonso és neje: Blan-ca, a püspök által megáldoztattak. A küldöttség azon feleletet nyerte, hogy a carlista katonáknak élvezni kell „nehányórát a szabadságot.” Később az önként jelentkezőknek amnestiát hirdettek; a kik megjelentek, azokat leglyilkolták. A carlisták egy cipizést neje és gyermekei jelenlétében gyil-koltak meg. Midőn a nő férjét védelmezni akart, levágták ujját s arra kényszeríték, hogy férje kolt-tetemet kidobja az ablakon. Egy másik carlista gyilkoscsapat betört a szobába, a hol egy 18 éves himlőbeteg feküdt s azt leglyilkolták — anyja kar-jaiban. E borzasztó gyilkosságok közepette Alfonso és neje Blanca, zászlóval s zenével vonultak át a városon s Blanca maga vezeté a foglyokat. A fog-lyok 18 órai menetre kényszerítettek, s a ki nem tudott menni, az leglyilkoltott. Ezek a „véres herczeg” hős tettei s ez a szörnyeteg nyugszik most „babérain” — a türelmes osztrák földön.

HIRHARANG.

Kolozsvárt, mártius 28-án.

A szabadelvű párt tegnapi vacsorája a városi vígadóban élénken, mindazonáltal a helyzethez illő komolysággal folyt le. Mintegy százötvenen vettek részt, s köztük a vidéknek számos kitünősége. A közönség legnagyobb része színház után érkezett s így a vacsora csak 10 órakor vette kezdetét. Az első pohárköszöntést a párt elnöke Lészay Ferencz tartá. Ő felsége a király és királynéja, utána Hegedüs István az újonnan alakult párt egyik jegyzője a kormányra, gróf Eszterházy Kálmán közszere-
tet és becsülésben álló főispánunk — kit reméljük nemsokára, mint Kolozsvár város főispánját is üdvözölhetünk — az egyetértésre emelt poharat, szíve szívből jöttek s az ivékhez is szólottak. Tiszta László a párt elnöke Lészayért üritett poharat. A jelen voltak egy gondolatban találkoztak mind, s kívánták, hogy Lészai a pártnak minden tekintetben szerencsés elnöke legyen. Horváth Gyula gróf Mikó Imrére köszöntött, kit sajnálva nélkülözött a társaság, kívánt az alakuló gyűlésen tartott szép beszéde után, mely sokáig kedves emléke lesz a mai napnak. Simon Elek az eddig külön állott pártok vezérei báró Kemény Gábor és Tiszta Lászlóra emelt poharat, kiknek legtöbb érdemök van abban, hogy a szabadelvű párt ma már nálunk is megalakult. Szentkirályi Árpád ismét b. Kemény Gáborra. A sort ezután b. Kemény Gábor folytatta, élteve a megalakult szabadelvű pártot, mely hivatva van hazánknak jobb napokat teremteni. Gyarmathy Miklós a párt új elnöke Sámi Lászlóra emelt poharat, ki szeretett beteget miatt ma nem vehetett részt a közvacsorán. Bereczky Sándor szokott jó humorával Ghyczy Kálmánra, Horváth Gyula gróf Eszterházy Kálmánra, Szentiványi Kálmán legidősebb gróf Teleki Domokosra, Szász Domokosra Tiszta Kálmánra, K. Papp Miklósa Deák Ferenczre, Benedek Albert a politikai önzetlenségre. És ezzel vége volt a tüzeléseknek, az ostromlóvegek elhallgattak s egy óra előtt a társaság szétoszlott.

[Beküldetett.] Tisztelt szerkesztő ur! Becses lapjának tegnapi számában a főispáni változásokról egy cikkcskét olvastam, melyben fentartással közölték néhány olyan főispán nevére, kiknek lemondása elfogadott. E névsorban Hunyadmegye főispánját nem látom, kiről pedig Hunyadmegyében azt hisszük, hogy jól kiérdemelte már a nyugalmat. Sokan abban reménykednek, hogy a névkimaradás csak tévedésből történt. Szabad egy kevés felvilágosítást kérnünk? Egy hunyadmegyei civis. E néhány sort szinte lapunk bezárta előtt vesszük, s így csak röviden pár szóban felelünk rá: újabb értesülésünk folytán Hunyadmegyeének érdemeiben megöszült főispánja Barcsai László lemondása is elfogadott. A belügyminiszter kit fog helyével megkínálni, azt még nem tudjuk, de annyi mindenesetre közözhajás, hogy erőlyes ember legyen s adminisztratori talentumja ne hiányozzék.

Lugosi Józsefet tegnap kísértük ki az örök nyugalom helyére. Ritkán lehet temetést látni, hol az értelmiség akkora számmal legyen képviselve, mint ez alkalommal volt. A háznál Szász Gerő tartott megható szép beszédet. Béke e valóban derék férfiú poraira!

Angot a csarnok leánya tegnap került először színpadunkra. E csinos operette tetszett közönségünknek, s végig érdeklélte a nagyszámúmal összehgyült közönség. A szereplők közül a legtöbb elismerést és tetszést természetesen Medgyaszai Ilka (Claret Angot) és Zoltánné asszony (Lange k. a.) aratták. Mind a ketten nagyon csinosan öltözve, jókedvvel és teljes sikerrel játsztak és énekeltek. Locsarekné asszony (Amaranthé) Zajonghy (Pitou) kifogástalanul teljesítették kötelességeiket. Az új diszletek és jelmezek csinosak, s általában az előadás a legjobbak egyike volt, csak a közbeeső szünetek tartottak egy kissé hosszasan, ennek is azonban meg volt a maga látható mentsége. Óhajtuk, hogy Angot még sok ilyen tele ház csináljon az igazgatóságnak. Meg kell még említsük, hogy Medgyaszai Ilka asszony megjelenésekor egy csinos bokrétát is kapott.

Az egyetemi tanárok által az „Egyetemi-kör” javára tartandó felolvasások sorában dr. Fleischer Antal tanár ur „kísérleti előadását előadási kísérletekről” folyó hó 29-én a vegytani intézetben (Farkas utca 1 sz. a.) fogja tartani. Kértnek az érdekeltek, hogy jegyeikről minél korábban gondoskodjanak, miután az intézet csak korlátolt számú helyek felett rendelkezik. Jegyek válthatók 1 frtjával Demjén László ur könyvkereskedésében. — A rendezőség.

Uj zenemű. Táborzsky és Parschnál Fahrbach Filöp a fáradhatlan tánczenésztől „bányászinduló” jelent meg zongorára; ára 60 kr. Ez a zeneszerző 103-ik műve.

Patay István s a historia. A képv. ház közelebbi ülésén, midőn „a 48-as család” azt vitatta, hogy ki hát „a szabadelvű” felszólalt Patay Están is, s így szól: „Boetius volt az a lo-
vag, a ki, hogy hazáját megmentse, lovastól együtt egy mélységbe ugrott. (Nevetés. Felkiáltások: Curtius volt az!) Tiszta csak átugrott a mélységen s

ezért mindaddig sántítani fog, míg tetteg a reformok terére nem lép.” Ő különben Szontagh Pál szabadelvűségének superlativására nem vágyik. (Hogy Boetius vagy Curtiusnak hívják-e azt a német fráteret, mit törődik azzal Patay bátyánk. A „48-as családhoz” semmiképen sem tartozott.)

Maros-Ujvárról írják lapunknak: Hogy minő kezelések is lehetnek a mi postáinknál, példát adhat a marosujvári fiok posta hivatal, melynél az egyszerűen küldött levelek hetekig hevernek — daczára a czimzettek kérdészködéseinek, és a csomagokért, habár bérmentve tétettek is fel, a kivevő még egyszer meg kell fizesse a „portot”. A közönség habár gorombaságokban részesül is, de azt megkívánja és megköveteli, hogy kifizetett levelei és csomagjai az előirt szabályok értelmében szolgáltatassanak kezeibe; s az igazgatóság-
nak nem ártana figyelmét ezekre is kiterjeszteni, annyival inkább, mert az államnak szüksége van, hogy ezen intézménye iránt a közönség teljes bizalommal viseltessék. — Ugy tudjuk, a m. ujvári postahivatal ellen a vizsgálat már elrendeltetett.

Végzetes vallomás. Egy budai molnár neje súlyos betegen feküdt. A férj, ki nejét igen szerette, kétségbe volt esve. Az orvosok visszavonultak és átadták helyüket a papnak. De a nő nem a papnak, ő férjének akart gyónni. Nem akarta azt a súlyos terhet, mely lelkét nyomta, magával vinni a másvilágra. A férj tehát meghallgatta neje vallomását. Nyolcz év óta egy kis cselédleánya volt a családnál. Náluk cseperedett fel kicsi korától. A beteg nő könyek közt vallotta be férjének, hogy ez a leány az ő tulajdon gyermeke, egy kényelmű lépés szerencsétlen gyümölcse. A gyermek apja Budán él, de nem akarja elismerni. Halálos ágyán könyörög férjéhez, hogy ne vonja meg oltalmát az elhagyott teremestől. A felhők-ből alácsöppent szerencsétlen ember megbocsátott nejeének és szavát adta, hogy utolsó akaratát tisztelni fogja. A nő azonban váratlanul felgyógyult és a férj a megváltozott körülmények közt nem tartja magára nézve kötelességnek az adott ígéretet, hanem mit tehetett mást? — megindította a válópert.

Senki sem proféta hazájában. A „Hon”-nak írják Berlinből, hogy Antolik Károly kassai tanár fölfedezése a villanyszikra képletéről, hogy t. i. a villanyszikra kitűnő rajzoló is, az ottani tudományos körökben nagy sensációt okozott. E fölfedezését Antolik ur már a magyar tudományos akadémiának is bemutatta, s ez méltányolta is, hanem a beküldött ábrák kinyomatását az akadémia költségesnek találta, s visszaküldte. Paggendorf és Helmholz berlini tudósok azonban sokkal nagyobb fontosságot tulajdonítanak a fölfedezésnek. Paggendorf saját folyóiratában nagy részletességgel ismerteti s az igénytelen kassai professort odakünn agyban ünneplik, sőt tanszékekkel is megkínálták a berlini egyetemen, mit azonban el nem fogadott.

Felfedezett gyilkosság. A „Szegedi Közlöny” következő érdekes esetet beszél: Szekeres Ferencz szegedi lakos mult hó 11-én meghalt s másnap rendes halotti czédula mellett, annak rendje és módja szerint eltemettetett. A megholtnak egyik rokona előtt; azonban gyanusnak tűnt fel a dolog, a napokban fölkereste az illető kerületi orvost, s azon gyanujának adott előtte kifejezést, mintha Szekeres nem természetes, hanem erőszakos halállal mult volna ki. Az elhunynak neje: Ördög Róza — egy 33 éves nő és három gyermek anyja — azonnal elfogatott és kérdőre vonatása alkalmával önként bevallotta, hogy Király Imre, meghalt férjének egyik barátja, mint munkás gyakran tartózkodott házuknál és több ízben tudakolá, hogy ha férje, Szekeres elhalna: hajlandó volna-e vele élni? A folyó évben pedig már nyíltan azon kérdést intézte hozzá, hogy ha ő Szekereset elfödelné, összeállna-e vele? Szekeresné e kérdésre nem válaszolt. Történt azonban, hogy Szekeres Ferencz mult hó 12-ére a városba készülvén, — hogy kora reggel utra kelhessen — éjjeli 11 órakor az istállóba ment lovait etetni. Neje megsokalván hosszas künmaradását, kiment utána s nagy rémületére ott találta férjét a lovak közt fekvő — holtan. Éjjel után egy órakor Király Imrét is az istállóban találta, ez így szólott hozzá: „En most elmegyek, te pedig azt mond, hogy férjedet a lovak rugták agyon; különben kinos halállal fogsz kimulni a világból.” Az asszony ezen vallomása alapján Király Imre is elfogatott. Ez beismeré, hogy őt Ördög Róza iránt érzett heves szerelme elvakította s gyilkos tettének ez volt indoka. Bevallá, hogy a mondott éjen a nő tudta nélkül belopódzott az istállóba — jól tudván, hogy Szekeres minden éjjel megszokta tekinteni lovait, — az ajtó mögé rejtőzködött el, s midőn Szekeres az istállóba lépett, torkon ragadta őt és megfojtotta. A gyilkosságot követő napon ünnepiesen felöltözött, a halottas házhoz ment s ajánlkozott, hogy a holttestet a városba fogja szállítani. Csakugyan ő hozta be holttestet a városba s ő volt az, ki a halotti czédula kézhez vétele után az eltemetést eszközölte.

Sóváradi id. Biró Miklós a maga, és gyermekei: Miklós, ennek neje Houchard Julia, és ezek fia; — Zsuzsánna, s férje Lászlófalvi Eördeg Jenő; valamint közelebbi és távolabbi rokonok nevében, — fájdalmas szívvel jelenti a szeretett jó fiu és fivér Biró Istvánnak m. kir.

honvédelmi miniszteri fogalmazónak munkás élete 29-ik évében 1875 márczius 19-én d. e. 9 1/2 órakor gümőkórban történt kimúltát. Nagy-Enyed 1875, márczius 19-én. Béke poraira!

A kolozsvári Hitelbank és Zalogkölcsöntársulat

1., kölcsönöket ad mindennemű érték-papírra, arany- és ezüst tárgyakra, s más értékes ingóságokra;

2., leszámítol váltókat: vesz és elad érték-papírokat;

3., elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

4., elfogad pénz-betételeket pénztárjegyek mellett, a melyek után 3 havonként fizeti a kamatokat.

5., eszközöl törlesztési kölcsönöket 5000 frton felül, telekkönyvezett birtokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

KÖZGAZDASÁG.

Egy kérvény története.

(Vége.)

Az 1872 évi január 23-án br. Kemény Gábor és több erdélyi orsz. képviselők és földbirtokosok a magy. kir. ministerelnök urhoz emlékiratot nyújtottak be, melynek 1-ső pontja szintén a fentebbi folyamodványban kért intézkedések tételére és azok alapján a földterhermentesítési ügy mielőbbi befejezésének eszközésére van irányozva.

Az 1873. évi mártius 27-én báró Kemény István és több erd. orsz. képviselők a m. kir. ministerelnök urhoz ismét adtak be folyamodványt, melyben a fennebbi emlékirat következtében megindított tárgyalások befejezése és a fent elősorolt kérelmeknek kedvező elintézése szorgalmaztatik.

Az említett folyamodvány és előterjesztések az előre bocsátott beható tárgyalások befejezése után, 1874. évi október hó 3-án a ministertanács a folyamodók fenn elősorolt kérelmeit teljesíthetőknek nem találta: mert az 1874. LIII. t. cz. 67 §-sa világosan rendeli, hogy mennyiben az urbéri kármentesítés a volt földes urak részére még ki nem szolgáltatott, a megtérítendő összeg kiszámítása és kifizetése az eddig fennállott szabályok szerint eszközözendő.

E szerint az urbéri kármentesítés ügyében addig fennállott rendszabályok tehát a folyamodók által megváltoztatni kért és kir. urbéri patensek és az ezeket magyarázó rendeletek a törvény által érvényben fentartatván, azokat közigazgatási uton megváltoztatni avagy általában a földterhermentesítési ügyben bármely újabb szabályzatokat és magyarázatokat ily uton kibocsátani többé nem lehet.

De tekintve azt, hogy a hivatkozott t. cz. 67. §-ának rendelkezésében nyilván azon szándék rejlik, hogy a még hátralévő urbéri kármentesítés az addig fennállott szabályok alapján vitetvén keresszül, a törvényhozás az ügynek újabb tárgyalásától megkíméltesse, a miniszterium arra sem érezheti magát indítatva, hogy ezen szabályok a folyamodók által kért irányban törvényhozás útján leendő megváltoztatását hozzájavaslatba, és pedig annyival kevésbé, minthogy a felmutatott adatok tanúsítása szerint az erd. volt földesurak a fennálló törvényes szabályok alapján is elegendő kárpótlásban részesültek és az ország kedvezőtlen pénzügyi állapota, annak minden nem teljesen indokolt újabb terhekkel való megróvását szigorúan követeli.

Ennélfogva utasítom az alapigazgatóságot, hogy folyamodó br. Kemény Ferencz, br. Bornemisza János, gr. Teleki György és érdektársaitak mellékelte kérvényök visszaadása mellett a fennebbi minisztertanács határozat tartalmáról kellően értesítse és az 1872. évi mártius hó 1-én 6395 sz. a. kelt itteni rendelet következtében függőben tartott ügyeket a fennálló törvényes szabályok alapján mielőbb elintézni igyekezzék.

Budapest, 1875. évi febr. hó 12.

Gr. Szapáry, m. p.

Többek megbízásából közli

Egy érdekel.

A kolozsvári piacz hivatalos árjegyzéke. Márczius 18. 1875. Ausztriai méő tisztabuza, közepes 3 frt 70 kr. oz közepes 2 frt 50 kr. Elegybuza, közepes 2 1/2 frt 70 kr. Zab közepes 1 frt 40 kr. Széna kötye 1 frt 70 kr, kötetlen 1 frt 50 kr. Egy másza alomszalam 65 kr, zsupszalma 80 kr. Egy ől nem usztatott fa 11 frt. Egy font öntött fagygyugyertya 35 kr. Egy font nyújtott 33 kr. Egy font marhahus 21 kr. Egy font konyhaliszt 8 kr. Egy font rizs 18 kr. Egy kupa gyöngykása 32 kr. Egy kupa borsó 16 kr. Egy kupa lencse 24 kr. Egy kupa paszuly 20 kr. Egy kupa köles 24 kr. Egy kupa pohánka 20 kr. Egy mérő burgonya 1 frt 50 kr. Savanyu káposzta 12 kr. Köső 4 1/4 kr. Disznózsir 50 kr. szinzsir — kr. Bors 60 kr. Hagyma 12 kr. Fokhagyma 14 kr. — A városi kapitányságtól.

Markó Ede,

alkap.

Közönség köréből.)*

Nyilatkozat.

A Sz. Udvarhelyen megjelenő „Baloldal” cz. lap 12-ik számában az udvarhelyszéki volt baloldalnak Sz. Kereszturon e hó 18-án tartott értekezletéről referálván, a többek között azt mondja: „Raffai tiszteletes igen erős érvekkel szól az elvszilárdság mellett és Ug-
ront pártolja.”

E közleményre nézve tartozom magamnak és testvéremnek megnyugtatóra és igazolására azon határozott nyilatkozatot tenni, hogy azon erős érvekkel szóló, Ugront pártoló Raffay nem én voltam. Én határozott szabadelvű-párti politikai meggyőződéssel bírok és mint ilyen, sem amugy nem szólhattam sem állásomra nézve senkit ellenkező nézetben ringatózni nem hagyhatok.

S ha nevem felemlítése talán papi és felekezeti állásomra való gyanusító czélzás vagy éppen kortesfogás akarna lenni: ez ellen annál határozottabban tiltakozhatom, mert nagyon sokan vagyunk mi unitáriusok, kikre a szabadelvű pártion kívül álló pártok egyetlen tagja sem számíthat.

Ujszék, 1885. márt. 21-én.

Raffay Domokos

ujszékeli unitárius lelkész

és köri jegyző.

*) E rovatban megjelenő cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

Bécsi pénzpiacz.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről. Márczius 22. 5%, metalliques 71.55. 5% nemzeti kölcsön 75.90. 1860-iki államkölcsön 112.49. Bankrészvények 965.—. Hitelrészvények 236.50. London 111.40. Magyar földterhermentesítési kötvény 79.25. Temesvári földterhermentesítési kötvény 77.—. Erdélyi földterhermentesítési kötvény 76.25. Horváth-Slavin földterhermentesítési kötvény 80.—. Ezüst 104.50. Cs. kir. arany 520.—. Napoleon 888.—. 100 Mark d. r. W. 54.45.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő

K. PAPP MIKLÓS.

NYILTÉR.)*

Jelzalog-kölcsönöket

a birodalom bármely részében, telek-főnyvezett földbirtokra 1000 rttól a legmagasabb összegig a legelőnyösebb módokat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl és az 5000 frton felüli kölcsönöknél fel-
tűnő előnyt nyújt

a hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, Óvár, bástya-utca 6. szám.
(Értekezhetni posta útján vagy személyesen naponta d. u. 1-6-ól 4-ig.)

Minden betegnek erőit és egészséget nyújt
gyógyszer és költség nélkül a kitűnő

Revalesciere du Barry

Londonból.

Du Barry Revalesciere tápgyógyszere kitűnő erővel alkalmazhatók a köv. betegségekben: u. m. gyon-
ideg, mell. tüdő, mej. mirigy, nyákhártya, légzés, hólyag-
vese és tubercutikus bántalmaknál, gyógyit gümő és asz-
koria, asztmá, köhögés, emésztethetlenséget, dugulást, has-
menést, álmatlanságot, gyengeséget, aranyért, vizekört, láz,
szédülést, vértolulást, fulgust, rosszullétet, hányást, még a terhessegek is, diabestet, meláokort, elsoványodást, oho-
fimet, közhányt, sápkört. — Kivonat 76,000 bizonyítvány-
ból oly felgyógyulásokról, melyek a gyógyszernek ellent-
állottak.

65,715. száma bizonyítvány.

Páris. 1866. april 11.

Uram! Leányom, a ki igen szenvedő állapotban volt sem emészteti, sem aludni nem tudott; álmatlanság, gyengeség és ideges izgultságtól egészen oda volt. Most a Revalesciere-csokoládé által egészen helyreállt, jó étvágyal, emésztéssel, tömött hussal bír s oly jó kedvvel, milyet már rége óta nélkülözött.

H. de Montlonis.

64,210 sz. bizonyítvány. Bréhan marquisné 7 éves májbetegség, álmatlanság, reszketés, elsoványodás és hypochondria.

75,810 sz. Özv. Klemm, Düsseldorfban, sok éves fejfájás és hányás.

75,877 sz. Köller Florian, es. k. gondnok Budán, tüdő és tüdőhurut, fűszedülés és mellbántalom.

75,970 sz. Teschner Gábor keresk. akadémiái hallgató Bécsben, egy kétségbeesett mellbántalom és ideggyengeség.

65,715 sz. de Montlonis kisasszony emésztethetlenség és elsoványodás.

75,928 sz. Báró Sismo, 10 éves láb és kéz békülés.

Táplálékban levén mint a hus, a Revalesciere felöltöttek és gyermeknek 60-azára árát megtakarította a gyógyszernek.

Bádgyszelenecében fél fontos 1.50, 1 fontos 2.50, 2 fontos 4. 50, 6 font 10 frt, 12 font 20 frt, 24 font 36 frt. Revalesciere kétszeresültek szelenecékben a 2 f. 50 a 4. 50 Revalesciere csokoládé por- és tábla alakban 12 órára 1.50, 24 órára 2.50, 48 órára 4.50, porban 120 órára 10 frt, 240 órára 20 frt, 576 órára 36 frt. — Kapható: Barry du Barry és társánál Bécs, Wallfischgasse 8. sz. s általában minden város gyógyszerésznél. Duna-Fővárosban: Mihálovics István gyógyszerésznél, Duna-Fővárosban: Török Prágán: Fürst J. Brünner. Eder E. De-
recsben: Mihálovics István gyógyszerésznél, Duna-Fővárosban: Nadhara Pálnál, Károlyváros: Brilli F. néli Kanizsák, Lovak Károlynál, Maros-Vásárhely: Fogarasi Dömötör, Pozsonyban: Pisztori Felixnél, Székes-Fehérvártól: Diabla, la Györgynél, Vágnyhelyen: Conleger Ignác, Váradon: dr. Halter A. nál, Agrában: Irgalmasok gyógyszerésznél.

*) E rovatban megjelenő cikkekért szerkesztőségünk semmi felelősséget nem vállal el. Szerk.

A volt BORSODI-féle diszáru-kereskedésben
Maros-Vásárhelyt még mind foly a

VÉGELADÁS

mely csak egy pár hónapig fog tartani,

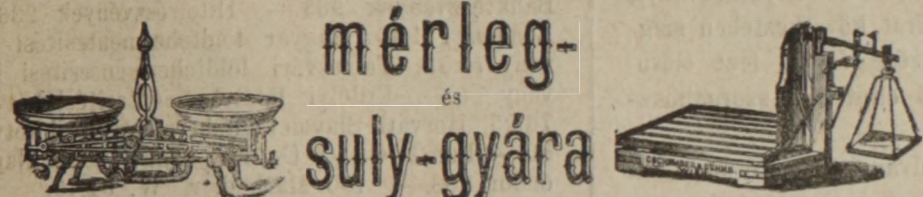
a t. cz. közönség tehát jól cselekedend, ha sietni fog szükségleteit idejekorán fedezni, mert később nem lesz alkalma oly valódi czikkeket, oly minőségben és oly jutányosan, mint itt, bevásárolhatni.

Különösen vidéki **kiskereskedők** figyelmébe ajánljuk e ritka alkalmat előnyös bevásárlásra.

12—

1—3

A 23 év óta fennálló

Schember C. és fiainak

Budapest, ország-ut, Károlykaszárnya.

ajánlja minden részről legkínáltabb gyártmányul elismert mindennemű saját készítményeit, u. m.: inga-, serpenyő-, tized-, centimálhidjait, marha- és gabonamérlegeit, méter-súlyokat, száraz-, folyadék- és hőszármékeket, csigáit és autografiai sokszorozó sajtóit.

Árak legolcsóbbak.

Régi súlyok a legmagasb áron készpénz gyanánt elfogadtnak és a mérlegek átalakításai a mérrendszer szerint, valamint általában a fentebb elősorolt czikkek javításai a leggyorsabban és legjobban eszközöltetnek.

Képes árjegyzékek kívánságra ingyen és bérmentve megküldetnek. Szállítók az összes m. kir. dohánygyárak, beváltóhivatalok, árudraktárak Budapest összes városi intézetei számára, továbbá a cs. kir. magyarországi élelmiszer-igazgatóság, m. kir. távírda-igazgatóság és több vaspálya- és szőlő-társulatok részére Magyarországon stb.

21 díjerelemmel jutalmaztatott

Eladó tojások.

A gróf Haller-féle fejéregyházi tyúk-tenyésztésében ápril hó végefelé 30 kölföldi tyúkfaj, 5 pulyka, 11 récze- és 2 óriási lúdfaj tojások lesznek eladók. Kivánatra árjegyzékek előlegesen, egy szintén annak idejében a megrendelések gyorsan és jutányosan eszközöltetnek.

1—3

!Keztyük, sérvkötők!

Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség szíves tudomására juttatni, hogy helyben kismesterutca 11-dik szám alatt egy

KEZTYÜS ÜZLETET

nyitottam s elvállalok minden ez üzlethez tartozó munkákat s felhívom a t. közönség figyelmét a sérvkötőkre, valamint saját gyártmányú finom keztyűimre, melyek párját 90 kr-ért árusítom el.

Becsés megrendeléseket gyorsan, pontosan és olcsón eszközölök. Tisztelettel
4—6 Philipp József keztyűs.

Üzlet: Kolozsvárt, kismesterutca 11-dik szám alatt.

FIGYELEMRE MÉLTÓ!

Orvosi tekintélyek elismervényei és száz meg száz bizonyítvány ma-
gát igazolják.

DR. MILLER FÖRCS ELLENI ÖVBALSAMA

jeles hatású emésztéshány-, gyomorgyengeség-, gyomorgörcs-, puffadás-, hányásinger-, gyomorsiklás- és cholera-bajokban. E balsam ezen feltől legbiztosabb szer váltólázban.

Egy önlenezes, pecsételt és három nyelven használati utasítással ellátott eredeti üveg ára 1 frt 50 kr. fél üveg 80 kr. (25—30)

DR. MILLER

MOHNOVENYNEDEVE

Meglepo hatású hurut-, gégelob-, légszögnyuladás-, nyálkásság-, idült köhögés-, régi rekedtség-, heveny- és idült tüdőhurutban. Ezen mohnovény- nedv eredeti tégelyekben van, Nr. I. meglett emberek, Nr. II. 4—5 éves gyermekek számára.

Egy eredeti tégely ára használati utasítással együtt 50 kr.

Szerműhely és lőszéktárolási raktár szentlélekutca 105. sz. Brassóban.

KAPHATÓK valódi minőségben: Kolozsvárt Engel J. és Valentin Adolf gyógyszerészeknél. Aradon Tonis és társai, Prener W. né, Beszterezén Kelp F. né, Barótan Libitzky M. gyógyszer-nél, Szászvároson Rekert gyógyszer-nél, Gyula-Fehérvárt Boos K. né és Fröhlich F. gyógyszer-nél, Csik-Szeredában Leicht F. né, Fogarásban Steinburg I. né, Gy.-Ditróban Szatmári L. né, Gy.-Szt-Miklóson Fröhlich F. né, Brassóban: Jekelius Nándor, Kugler Ede, Száva gyógyszerészek és Galtz G. kereskedőnél, K.-Vásárhelyt Lukács F. né, Kovásznán Mehlík és Imre né, Medgyesen Hinz A. gyógyszerésznél, M.-Vásárhelyt Bucher M. né, Szász Régenben Dietrich S. né, N.-Egyeden Horváth F. né, Seps-Szent-Györgyön Benkő és Csutak-nál, Temesvárt Wessely M. né és Pucher gyógyszer-nél. Abrudbányán Vald gyógyszer-nél.

(50—50)

Van Buskirk illatos

(Nr. IV.)

S O Z O D O N T - J A

a legkínáltabb fogóv- és foghúserősítő-szer

a száznak kellemes ízt kölcsönöz, eltávolít minden borkő- és tályogrészt a fogakról, tökéletesen megóvjá azokat további romlástól és a romlott részekfehér színét teljesen visszaadja.

Ára egy üvegnek porral és használati utasítással együtt, diszes kiállításban 3 frt o. é.

Ambar fogporok és pépek néha igen alkalmasok a fogak tisztántartására, az eddig ismert efféle szerek közt még sem bir egyetlen egy is azon megfizethetlen tulajdonnal, hogy a fogak üregeit és közeit is megtisztítsa; az azokban meggyült tápnaradékokat, a melyek leginkább rongják a fogakat, teljesen eltávolítsák. Ezen tulajdon képezi a „Sozodont“ legfőbb becsét. E mellett a rothadást gátló oly tulajdonai is vannak, a melyek kitűnő aromikus illattal, egyetlen pipereasztali fényűzési czikké emelik, mert minden kellemetlen bűzt, még a dohányszagot is elűzi a százból s annak folytonosan friss és kellemes érzést biztosít.

Használata felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt valódi gyönyör, s rövid időn oly nélkülözhetlenné válik, mint a test más tisztántartási eszközei.

A „Sozodont“ továbbá igen alkalmas betegek, főleg hideglázások széja kioltására, néhány csepp egy szájnyi vízben néhányszor a szájbán megforgatva, eltávolít minden száraz lázas lerakódást a nyelvről és környékéről s a szájat több órán át nyitva tartja.

A „Sozodont“ diszes papírtokban van s a „Sozodont-tinktúra“ kívül egy skatulya „Sozodont-port“ is tartalmaz és szabályszerűleg használva 5—6 hónapig elég egy személy számára.

Használati utasítás: A vízbe mártott fogkefére néhány csepp „Sozodont-tinktúrát“ kell csepegtetni s a fogakat ezzel jól megdörzsölni kívül, belül; a keletkező babot el kell hagyni, hogy mind-műve behatoljon, azután ki kell öblíteni a szájat friss vízzel. A port hetenkint 1—2-szer kell a tinktúrával együtt használni.

Kaphatók Stein János papirkereskedésében Kolozsvárt, főtér 2. sz. a.

GŐZMALOM.

Van szerencsém a t. cz. közönség szíves tudomására hozni, hogy egészen ujonnan épített és berendezett gőzmalom működését megkezdtem.

A midőn tehát ezt a t. cz. közönség figyelmébe ajánlanám, bátor vagyok megjegyezni, hogy gőzmalom nemcsak szép és erőteljes minőségű örleményt képes előállítani, hanem mivel gabonabevásárlásaimat nagyban teszem meg, azon kedvező helyzetben vagyok, hogy azok árait is oly olcsóra tehetem, melyszerint mindennemű versenyt e téren kiállhassak.

Elvállalok továbbá közönséges őrleéseket s e célra szekereimet bocsátom a t. cz. közönség rendelkezésére, melyek meghatározott csekély díjért a nyers gabonát ki és a kész lisztet beszállítandják; megjegyezvén itt, hogy a t. tulajdonosok egészen biztosak lehetnek tulajdonaik azonosságában s így feleslegessé van téve, hogy netalán kiküldött saját emberük az őrlés tartamáig ott vesztegeljen.

Azon reményben, hogy a t. cz. közönség alkalmat nyújtand nekem az ígérteket be is bizonyíthatni, szolgálatomat más üzleti szakmában is felajánlom.

Többfelől felszólításokra és a n. é. közönség kényelmére Marosvá-sárhelyt a Transylvania tőszomszédságában egy bizományi raktárt állítottam fel és rendeztem be.

Hutflessz Károly
Kolozsvárt.

5—12

Dr. Handler Mór

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész
gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

TITKOS BETEGSÉGEKET

1) az önfertőzésnek minden következményeit, ugymint:
magömléseket,
az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolást
különösen a

tehetetlenséget

18—30 (elgyengült férfierőt)

2) húgyesőfolyásokat (még oly idültakat is), a nem-zórészek bujakóros fekélyeit és másod-rendű bujakórt minden alakjaiban és elcsutásaitban,
3) húgyesőszűkítéseket,
4) friss és idült nyálfolyásokat nőknél, az ugynevezett fehér-folyást és az onnan eredő

magtalanságot

5) bőrkülvetéseket,
6) a húgyhólyag betegségeit és vizeletési nehézségeket.

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig.

Lakik Pesten, belváros, kigyó- és városházuteza sarkán 2-ik szám a Rottenbiller-féle házban.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógy-szerek megküldetnek.